SZKOLNY PROGRAM
WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY

Szkoły Podstawowej nr 1
im. Henryka Sienkiewicza
w Szczawnicy

na rok szkolny 2023/2024

I. Podstawa prawna

- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka,
- Konwencja o Prawach Dziecka,
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r.,
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 oraz z 2021 r. poz. 4 i 1237),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r., poz. 59),
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta nauczyciela ((Dz. U. z 2016 r. poz. 1379 z pozn. zm.),
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017r., poz.356)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii, (Dz.U. z 2015 r., poz. 1249),
- Programy narodowe i krajowe w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia

II. Wprowadzenie

Pierwszeństwo w wychowaniu dzieci ma dom rodzinny. To rodzina jest podstawowym i naturalnym środowiskiem społecznym i wychowawczym. Na rodzicach więc przede wszystkim spoczywa obowiązek zapewnienia dziecku miłości i troski, poczucia bezpieczeństwa oraz równowagi emocjonalnej. To oni głównie kształtują jego charakter, przekazują doświadczenia, kształtują system wartości. Rolą szkoły jest **wspieranie rodziny** w tych działaniach.

Autorytet szkoły i domu rodzinnego muszą iść w parze, aby to co pozytywnego buduje dom – podtrzymywała szkoła, zaś to co wpaja szkoła, popierał i rozbudowywał dom. Za podstawę właściwych działań wychowawczych uważamy więc zbliżenie do siebie środowisk: rodzicielskiego i szkolnego, realizowane w następujący sposób:

Rodzice:

- współdziałają ze szkołą za pośrednictwem Szkolnej Rady Rodziców i Klasowych Rad Rodziców, a także osobiście angażują się w działania dotyczące klasy, szkoły i środowiska lokalnego;
- współtworzą i opiniują szkolne dokumenty określające działalność dydaktyczno -wychowawczą szkoły: wewnątrzszkolny system oceniania, szkolny program wychowawczo - profilaktyczny oraz szkolny zestaw programów nauczania;
- mają prawo do uzyskiwania w atmosferze życzliwości rzetelnej informacji na temat swojego dziecka, jego zachowania, postępów w nauce i ewentualnych przyczyn trudności w szkole;
- współuczestniczą we wszystkich zamierzeniach szkoły dotyczących ich dziecka;
- biorą udział w wycieczkach szkolnych i innych imprezach organizowanych przez szkołę.

Nauczyciele i wychowawcy:

- uzgadniają z rodzicami podejmowane działania wychowawcze;
- zawiadamiają rodziców o ważnych sprawach dotyczących ich dziecka i wydarzeniach;

Szkoła:

- zapewnia rodzicom możliwość indywidualnych konsultacji z nauczycielami i wychowawcami oraz uczestniczenia w „dniach otwartych”;

- organizuje dla rodziców prelekcje prowadzone przez specjalistów dotyczące zagadnień wychowawczych, udostępnia swój księgozbiór;
- pomaga w uzyskaniu dla dzieci/rodziny wsparcia materialnego i specjalistycznej pomocy psychologicznej;
- oczekuje od rodziców rzetelnej informacji na temat zdrowia dziecka oraz jego potrzeb opiekuńczo-wychowawczych, oraz współpracy nie tylko w rozwiązywaniu pojawiających się problemów wychowawczych, ale we wszystkich podejmowanych działaniach.

Szkoła dąży do budowania środowiska, w którym obowiązują jasne, jednoznaczne, akceptowane przez większość reguły. Jasność reguł jest podstawą poczucia bezpieczeństwa w każdej społeczności. Obowiązujące reguły i zasady muszą być znane i akceptowane, podobnie jak procedury stojące na straży respektowania ich przez wszystkich członków społeczności.

Podmiotem wychowania i kształcenia jest uczeń, a punktem wyjścia procesu edukacyjnego są jego potrzeby rozwojowe.

Nadrzędnym celem pracy szkoły jest wspieranie wszechstronnego rozwoju uczniów, zgodnie z ich indywidualnymi potrzebami oraz predyspozycjami tak, aby rozwijając sprawności intelektualne, talenty i umiejętności byli oni przygotowani do pracy i życia w społeczeństwie. Szkoła dąży do rozbudzania zainteresowań i uzdolnień uczniów, pomaga uczniom przejmować odpowiedzialność za własne życie i dalszy rozwój osobowy, w tym także dalsze kształcenie. Dba również o wyrównywanie szans wszystkich uczniów oraz naukę i pracę w przyjaznej atmosferze wyrażającej wzajemny szacunek. Kształci i wychowuje uczniów do odpowiedzialności za siebie i za innych. Pracownicy szkoły w atmosferze odpowiedzialności, uczciwości i kreatywności towarzyszą uczniom na drodze do poznawania i rozwijania siebie.

W pracy szkoły kształcenie, wychowanie i oddziaływania profilaktyczne dostosowane do potrzeb rozwojowych uczniów, przygotowane w oparciu o przeprowadzoną diagnozę potrzeb i problemów, stanowią jedną całość. Obowiązkiem każdego nauczyciela jest więc wspomaganie uczniów w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej w oparciu m.in. o wprowadzone do tematyki swojego przedmiotu elementy programu wychowawczo

-profilaktycznego szkoły oraz tworzenie takich sytuacji dydaktyczno-wychowawczych, w których uczniowie w toku zdobywania wiedzy i umiejętności posługiwania się nią, jednocześnie kształtują postawy, wzbogacają świat wartości i ideałów.

Wychowanie w naszej szkole ma charakter:

- **integralny** – obejmuje wszystkie sfery osobowości ucznia: fizyczną (biologiczną), psychiczną (poznawczą i emocjonalną), moralną, duchową i społeczną,
- **personalistyczny** – postrzegamy uczniów jako osoby – podmioty z przynależną im wolnością, szacunkiem, równością, tolerancją, ale także i odpowiedzialnością,
- **indywidualny** – zawsze uwzględniamy etap rozwoju i możliwości psychofizyczne ucznia.

Działania wychowawcze i profilaktyczne szkoły są ukierunkowane na **wspieranie czynników chroniących** poprzez**:**

- tworzenie jednorodnego środowiska wychowawczego dom - szkoła,
- wzmacnianie relacji międzyludzkich w grupie (praca metodami aktywizującymi uczniów, rozwiązywanie na bieżąco wszelkich konfliktów i problemów wychowawczych),
- rozwijanie pozytywnych aspektów własnego rozwoju (pozytywny obraz samego siebie, radzenie sobie z lękami i trudnościami, przeciwstawianie się presji rówieśniczej),
- wzmacnianie zaangażowania w naukę oraz rozwijanie zainteresowań i talentów uczniów,
- rozwijanie postawy szacunku i zaufania w stosunku do nauczycieli jako osób mogących udzielić wsparcia w problemach mających miejsce na terenie szkoły,
- otoczenie uczniów opieką pedagogiczno – psychologiczną, wspieranie ich w trudnych sytuacjach.

Pozwoli to na wzmocnienie odporność uczniów na działanie czynników ryzyka.

W pracy wychowawczej **kierujemy się nadrzędnymi i uniwersalnymi wartościami** pozwalającymi wyjść poza krąg własnego interesu, własnych potrzeb i aspiracji, w kierunku

wymogów stawianych przez więzi z innymi ludźmi. Chcemy wychowywać dzieci do prawdy, dobra i piękna.

Wychowanie do prawdy – to rozwijanie wrażliwości na prawdę i dobro, budowanie postawy dialogu, rozbudzanie ciekawości poznawczej, motywacji do dalszej edukacji, zdobywania wiedzy, ale zmierzającego nie tyle do przyrostu encyklopedycznych informacji, co do coraz lepszego rozumienia świata materialnego, świata kultury, świata ducha, prawdy o człowieku, wartościach i ich hierarchii.

Wychowanie do dobra – to wspomaganie rozwoju dziecka do umiejętności zrozumienia innych i porozumienia się z nimi, akceptowania odmienności, nietolerowania zła i niesprawiedliwości, chęci bycia pożytecznym dla bliskich, społeczeństwa i Ojczyzny, dążenia na drodze rzetelnej pracy do osiągania życiowych celów. Rozwijanie postawy odpowiedzialności za środowisko naturalne.

Wychowanie do piękna – to rozbudzenie potrzeby kontemplacji, wrażliwości na piękno (również to ukryte), umiejętności słuchania, patrzenia, odczuwania, wyrażania własnych myśli i przeżyć, twórczości.

Nasze **działania profilaktyczne** chcemy koncentrować na czynnikach ryzyka i czynnikach chroniących związanych ze środowiskiem rodzinnym dziecka, środowiskiem szkolnym oraz rówieśniczym. Ich konkretyzację poprzedzamy przeprowadzeniem diagnozy, która pozwala określić cele działań profilaktycznych. Będziemy koncentrować się przede wszystkim na **profilaktyce „pierwszorzędowej”** uznając, że najlepiej odpowiada ona potrzebom uczniów szkoły podstawowej. Chodzi tu przede wszystkim o promocję zdrowego stylu życia, tworzenie wspierającego, przyjaznego klimatu szkoły, rozwijanie różnych umiejętności życiowych i prospołecznych, które pozwolą naszym wychowankom radzić sobie z problemami, a przez to zmniejszą prawdopodobieństwo podejmowania zachowań ryzykownych i wpłyną na opóźnienie inicjacji. W stosunku do uczniów przejawiających pierwsze objawy dysfunkcji będziemy dążyć do ograniczenia głębokości i czasu ich trwania oraz tworzenia warunków, które umożliwią wycofanie się z zachowań ryzykownych korzystając z pomocy i wsparcia specjalistów.
Działania profilaktyczne będziemy realizować przez następujące strategie:

- informacyjne - dostarczenie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań;

- edukacyjne – rozwijanie ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych (umiejętność nawiązywania kontaktów, radzenie sobie ze stresem, rozwiązywanie konfliktów itp.);
- alternatywne - pomoc w zaspakajaniu ważnych potrzeb psychologicznych (np. sukcesu, przynależności) i osiąganie satysfakcji życiowej przez ułatwianie angażowania się w działalność akceptowaną społecznie (artystyczną, społeczną, sportową).

Powyższe cele wychowawczo-profilaktyczne realizuje **nauczyciel – wychowawca** otwarty i bezpośredni, empatyczny, akceptujący i życzliwy, wiarygodny i pewny własnych kroków wychowawczych. Świadomy reprezentowanej postawy życiowej i własnego systemu wartości oraz postępujący zgodnie z nim. Nauczyciel – wychowawca, który:

- rozumie, że uczeń jest podmiotem procesu wychowawczego i ma prawo do rozwoju zgodnego z własnymi możliwościami, aspiracjami, potrzebami i zainteresowaniami,
- dostrzega i odkrywa indywidualność każdego ucznia,
- wychowuje „sobą", tym co robi, mówi, myśli (jest więc dobrym wzorem do naśladownictwa, ma etyczną osobowość),
- wychowanie pojmuje jako wspieranie, wspomaganie rozwoju ucznia, stwarzanie mu warunków do myślenia, działania, przeżywania, doświadczania, samodzielnego rozwiązywania problemów,
- wie, że nie ma „złotych recept w wychowaniu", jest otwarty na nowości, ale też krytyczny i refleksyjny,
- stwarzając uczniom warunki do rozwoju – sam dba o swój rozwój.

III. Cel ogólny

Celem podstawowym Szkolnego Programu Wychowawczo - Profilaktycznego jest wspieranie wszechstronnego rozwoju osobowego uczniów, dbałość o ich rozwój fizyczny, emocjonalny, intelektualny, moralny i społeczny oraz przygotowanie uczniów do prawidłowego funkcjonowania we współczesnym świecie.

IV. Cele szczegółowe

W roku szkolnym 2023/2024 najważniejsze działania w pracy wychowawczej i profilaktycznej będą ukierunkowane przede wszystkim na:

- ochronę i wzmacnianie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży,
- wspieranie i budowanie poczucia własnej wartości, wiary we własne możliwości uczniów, poczucia sprawstwa,
- uczenie sposobów wyrażania własnych emocji i radzenia sobie ze stresem,
- wzmacnianie poczucia oparcia w środowisku rodzinnym i szkolnym,
- kształtowanie nawyków prozdrowotnych,
- rozwijanie umiejętności bezpiecznego poruszania się w sieci oraz krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie,
- zapobieganie powstawaniu uzależnienia od komputera i internetu,
- integrowanie zespołów klasowych (szczególnie dbanie o pozytywne włączanie w życie klas i szkoły uczniów z Ukrainy), tworzenie i pielęgnowanie poczucia przynależności do grupy (klasy, szkoły),
- budowanie u uczniów kompetencji interpersonalnych, m.in. umiejętności współpracy, komunikacji, asertywności,
- przeciwdziałanie przemocy i agresji oraz innym zachowaniom ryzykownym,
- dbanie o bezpieczeństwo w różnych sytuacjach.

V. Treści oraz działania wychowawcze i profilaktyczne

1. **W swoim postępowaniu kieruję się tradycyjnymi wartościami i normami społecznymi**
   - znajomość, rozumienie i respektowanie obowiązujących norm i zasad – doskonalenie kultury bycia, języka, ubioru (savoir vivre, dress code),
   - rozumienie znaczenia wartości: prawda, dobro, piękno, uczciwość, sprawiedliwość, poszanowanie dla innych, empatia, przyjaźń, wrażliwość na potrzeby drugiego człowieka, wolność, odwaga.

2. **Szanuję mój kraj i małą Ojczyznę, ich tradycje i kulturę**
   - symbole narodowe i pieśni patriotyczne,

- kultywowanie ważnych świąt i rocznic,
- odwiedzanie miejsc pamięci narodowej i dbanie o nie,
- patriotyzm i potrzeba spełniania obowiązków względem ojczyzny,
- poznawanie dziedzictwa kulturowego, sylwetek wielkich Polaków oraz wydarzeń o przełomowym znaczeniu dla losu narodu i państwa polskiego,
- tradycje i zwyczaje rodzinne i regionalne (strój, gwara, kultura),
- historia, tradycje i symbole szkoły,
- dbanie o dobre imię swojej szkoły.

3. Świętuję ważne sprawy wspólnie z innymi

- święta państwowe i religijne,
- ważne rocznice,
- święta szkolne (m.in. Dzień Edukacji Narodowej, święto patrona szkoły, ślubowanie klas pierwszych, uroczyste rozpoczęcie i zakończenie roku szkolnego, pożegnanie abiturientów),
- święta osobiste (urodziny, Dzień Matki, Dzień Ojca, Dzień Babci i Dziadka),
- inne okazje (mikołajki, andrzejki, walentynki, Dzień Ziemi).

4. Szanuję starszych

- okazywanie szacunku rodzicom, dziadkom, nauczycielom, starszym osobom,
- służenie pomocą starszym osobom (codzienna pomoc, wolontariat)

5. Poznaję samego siebie

- realistyczna i autonomiczna samoocena - moje mocne strony i to nad czym powinienem pracować,
- zainteresowania, pasje, marzenia,
- akceptacja swojego wyglądu (wpływ zafałszowanego obrazu rzeczywistości w mediach społecznościowych),
- poczucie własnej wartości,
- rozpoznawanie, nazywanie i wyrażanie swoich emocji i uczuć.

6. Dbam o swoje zdrowie i rozwój

- zdrowie fizyczne:

- zasady zdrowego odżywiania,
- rola ruchu i sportu,
- efektywny odpoczynek i sen,
- higiena osobista,
- negatywne skutki używania substancji psychoaktywnych, papierosów i napojów energetycznych,

- zdrowie psychiczne:
  - sposoby radzenia sobie ze stresem, trudnymi emocjami,
  - szacunek do samego siebie,
  - pozytywne nastawienie do świata i innych ludzi,
  - dbanie o relacje z bliskimi i rówieśnikami (przyjaźń, komunikacja, integracja w klasach),
  - problemy emocjonalne (depresja, poczucie osamotnienia, zaburzenia odżywiania),
  - szukanie wsparcia i pomocy,
  - nadużywanie i uzależnienie od internetu, gier komputerowych,

- skuteczne uczenie się
  - higiena i organizacja pracy intelektualnej,
  - gospodarowanie czasem,
  - techniki uczenia się,
  - kreatywność i wyobraźnia,
  - motywacja,
  - odpowiedzialność za wyniki i efekty swojej pracy i nauki,
  - świadome i krytyczne korzystanie z zasobów internetu, AI
  - szacunek dla uczciwej i rzetelnej pracy i nauki,

- rozwijanie swoich zainteresowań i pasji,

- stawianie przed sobą realnych celów i zadań.

7. Mam szacunek dla cudzej własności

- prawo własności,
- własność intelektualna (plagiat, ściąganie, wolne zasoby w Internecie).

8. Jestem odpowiedzialny za swoje czyny i słowa

- umiejętność podejmowania decyzji**,**
- dostrzeganie i przewidywanie konsekwencji podejmowanych decyzji i działań,
- dostrzeganie związku między swoim zachowaniem a uczuciami i zachowaniem innych ludzi,
- wrażliwość na potrzeby i uczucia drugiego człowieka oraz umiejętność spojrzenia na różne sytuacje z perspektywy innych osób,
- plotka i kłamstwo,
- zachowanie w internecie: netykieta, cyberprzemoc, hejt, kradzież tożsamości, fake newsy, wizerunek w internecie,
- dbanie o swoje bezpieczeństwo w różnych sytuacjach (bezpieczeństwo na drodze, w domu i w szkole, w czasie wolnym, w internecie),
- radzenie sobie z namowami i presją rówieśników,
- umiejętność konstruktywnego rozwiązywania problemów i konfliktów,
- umiejętność wyrażania swojego zdania i poglądów,
- naprawianie swoich błędów.

9. Jestem otwarty na innych ludzi

- różnorodność,
- akceptacja i tolerancja,
- empatia,
- umiejętność współpracy w zespole, klasie,
- samorządność i demokracja,
- pomoc koleżeńska,
- wolontariat.

10. Dbam o środowisko

- postawa szacunku wobec środowiska naturalnego,
- aktywne dbanie o najbliższe otoczenie (segregowanie śmieci, oszczędzanie wody i energii).

VI. Formy realizacji treści programu i zaplanowanych działań

- zajęcia edukacyjne, szczególnie godziny wychowawcze,
- zajęcia pozalekcyjne – koła zainteresowań, SKS, gimnastyka korekcyjna, zajęcia dla uczniów zdolnych,
- pomoc psychologiczno-pedagogiczna (zajęcia: dydaktyczno-wyrównawcze, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, rozwijające umiejętności uczenia się, specjalistyczne, konsultacje i porady),
- nauka udzielania pierwszej pomocy,
- system oceniania wewnątrzszkolnego,
- działalność Samorządu Uczniowskiego,
- działalność Szkolnego Koła Wolontariatu,
- udział w akcjach profilaktycznych i prozdrowotnych (m.in. Trzymaj Formę),
- wyjścia i wycieczki edukacyjne,
- imprezy i uroczystości klasowe, szkolne, środowiskowe (m.in. uroczyste akademie z okazji świąt, ślubowanie pierwszoklasistów, Święto Patrona Szkoły, zlot Szkół Sienkiewiczowskich, Dzień Teatru itp.),
- zawody i turnieje sportowe,
- konkursy przedmiotowe,
- konkursy i przeglądy artystyczne,
- udział w życiu kulturalnym szkoły i miejscowości,
- spotkania z przedstawicielami różnych zawodów,
- kiermasze i inne działania podejmowane przez uczniów i rodziców mające na celu pozyskanie środków finansowych na cele klasy i szkoły,
- wymiana polsko – niemiecka,
- współpraca z rodzicami, w tym z Radą Rodziców,
- artykuły na szkolnej stronie internetowej i portalach społecznościowych,
- podnoszenie kompetencji pedagogicznych rodziców i pracowników szkoły.

VII. Ewaluacja

Przebieg pracy wychowawczo-profilaktycznej i jej efekty poddawane są systematycznej obserwacji i ocenie. Informacje zwrotne pochodzące od uczniów, rodziców i nauczycieli służą doskonaleniu pracy i wyciąganiu wniosków na przyszłość.

Narzędzia ewaluacji:

- obserwacja zachowania uczniów,
- analiza dokumentacji szkolnego pedagoga, wychowawców i innych nauczycieli,
- analiza sukcesów i osiągnięć uczniów,
- rozmowy indywidualne z rodzicami, uczniami i pracownikami szkoły,
- ankieta dla uczniów, rodziców i pracowników szkoły.

Ewaluacji programu wychowawczo-dydaktycznego dokona powołany przez dyrektora szkoły zespół ds. ewaluacji programu, oceniający rezultaty i efektywność prowadzonych działań.

VIII. Postanowienia końcowe

Program Wychowawczo - Profilaktyczny Szkoły Podstawowej nr 1 w Szczawnicy uzupełniają i uszczegóławiają następujące dokumenty:

- Statut szkoły,
- Roczny plan pracy szkoły,
- Plan nadzoru,
- Program realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego,
- Regulamin Samorządu Szkolnego,
- Zarządzenie nr 1/22/23 Dyrektora Szkoły Podstawowej nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Szczawnicy z dnia 1 września 2022 r. wprowadzające procedurę dotyczącą wyglądu ucznia w szkole,
- Zarządzenie nr 2/22/23 Dyrektora Szkoły Podstawowej nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Szczawnicy z dnia 1 września 2022 r. wprowadzające regulamin korzystania z telefonu komórkowego lub innych urządzeń elektronicznych na terenie Szkoły Podstawowej nr 1 im. H. Sienkiewicza w Szczawnicy,

- Zarządzenie nr 3/22/23 Dyrektora Szkoły Podstawowej nr 1 im. Henryka Sienkiewicza
  w Szczawnicy z dnia 1 września 2022 r. dotyczące organizacji wycieczek szkolnych.

Na podstawie Szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego wychowawcy opracowują roczne plany pracy wychowawczej.

Zadania Programu realizowane są we współpracy z rodzicami, Poradnią Psychologiczno -Pedagogiczną w Nowym Targu, parafią rzymsko-katolicką, Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Urzędem Miasta i Gminy Szczawnica, Centrum Kultury, Spportu i Promocji w Szczawnicy, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, służbą zdrowia oraz innymi instytucjami i organizacjami mającymi w swojej działalności na celu wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, bezpieczeństwo oraz promowanie zdrowego stylu życia.